

Obr. 56. Jihlava, U Skály. Džbán a láhev ze vsádky keramické pece, 13.–14. století. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 56. Jihlava, U Skály. Ceramic jug and bottle, 13th–14th century from the pottery kiln charge. Photo by Archaia Brno z. ú.

Summary

Jihlava (Jihlava District), U Skály Street. High Middle Ages (13th–14th century). Town, pottery kiln. Rescue excavation.

Šimon Kochan, Jakub Těsnohlídek

Jiříkovice (okr. Brno-venkov)

„Niva“, parc. č. 536/66.

Středověk–novověk. Rybník. Záchraný výzkum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.1683075N, 16.7622983E.

Během skrývky ornice pro rýhu II. etapy skupinového vodovodu Šlapanicko byla roku 2019 zachycena také část kamenné liniové konstrukce nasedající svým základem na příčné žlaby vyhloubené v jílovitém podloží nivy nedalekého potoka Romzy. Kameny tvořila místní písčité a vápnitá opuka. Z jednoho ze žlabů pochází kosti většího zvířete – koně či tura, z okolí pak lastury říčních mlžů a zlomky keramiky z období pravěku, doby římské, raného a pozdního středověku a raného novověku. Nelze vyloučit, že šlo o část konstrukce hráze bývalého rybníka s výpustními žlaby, který zanikl v raném novověku. Existence rybníka je v těchto místech doložena ještě na historické mapě z 18. století (Oldmaps).

Literatura

Oldmaps: I. vojenské mapování – Morava, mapový list č. 78 [online].

© Austrian State Archive/Military Archive Vienna, © Laboratoř geoinformatiky Univerzity J. E. Purkyně, © Ministerstvo životního prostředí České republiky. [cit. 2020-02-10]. Dostupné z: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=lv&map_region=mo&map_list=m078.

Zusammenfassung

Jiříkovice (Bez. Brno-venkov), „Niva“, Parz. Nr. 536/66. Mittelalter, Neuzeit. Teich. Rettungsgrabung.

Petr Kos, David Parma

Koválovce-Osíčany

(k. ú. Koválovce u Tištiny, okr. Prostějov)

Intravilán, parc. č. 598/6, 598/7.

Vrcholný středověk, novověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1 : 10000, list 24-42-13 – 272:246, 277:238, 281:241, 279:243, 277:247 mm od Z a J s. č.

Ve dnech 17. prosince 2018 až 20. listopadu 2019 probíhal archeologický dohled související s akcí „Koválovce-Osíčany – zásobování vodou“. I přes skutečnost, že stavba probíhala bezvýkopovou technologií (formou řízených protlaků), byly v prostoru koválovické návsi získány cenné doklady lidských aktivit sahajících do průběhu 13. až 14. století, což koresponduje i s první písemnou zmínkou o této středomoravské obci, vázanou k roku 1349 (in Cowałowicz, Hosák, Šrámek 1970, 435). Novověká keramika, početněji registrovaná zejména při východní linii dnešní zástavby jádra obce, pak ilustruje bezpochyby čilý život vsi 16. až 17. století.

Literatura

Hosák, L., Šrámek, R. 1970: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku, Díl I, A-L*. Praha: Academia.

Zusammenfassung

Koválovce-Osíčany (Kat. Koválovce u Tištiny, Bez. Prostějov), Im Ort, Parz. Nr. 598/6, 598/7. Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Pavel Fojtík

Kralice na Hané (okr. Prostějov)

„Kralický háj“, parc. č. 342/2.

Vrcholný středověk, novověk. Sídliště (zaniklá středověká ves Rakousky), rybníky. Záchraný výzkum.

Lokalizace: ZM ČR 1 : 10 000, list 24-24-13, 121:365, 146:361, 147:365, 122:369 mm od Z a J s. č.

Ve dnech 4. dubna až 7. června 2019 probíhal v prostoru průmyslové zóny města Prostějova záchraný archeologický výzkum vyvolaný výstavbou výrobního areálu společnosti MB TOOL Třebčín. V jeho rámci bylo prozkoumáno a zdokumentováno 827 terénních archeologických situací reflektujících nebývale intenzivní pravěké a středověké osídlení na území tzv. Kralického háje (k výsledkům dřívějších odkrytí bezprostředně sousedících parcel cf. Čižmář, Geislerová eds. 2006, 208–210; Geislerová, Parma eds. 2013, 246–247; Geislerová, Parma a kol. 2018, 244–245).

Na odkryté ploše ojedinělá jímka se zbytky vřídla připomíná existenci zaniklé středověké osady Rakousky (naposled Fojtík 2015; zde úplná literatura k tématu), která musela počátkem 16. století ustoupit budovaným rybníkům (obr. 57). Několik výzkumem zachycených sloupových jam obsahujících zbytky masivních dubových sloupů možná původně zpevňovalo těleso rybníční hráze.

Archeologicky takřka bezvýznamnými jsou pak doklady meliorace z 2. poloviny 20. století.

Byly zachyceny také aktivity kultury s keramikou lineární, jordanovské kultury, platěnické kultury a v neposlední řadě též doby laténské (viz příslušné oddíly tohoto ročníku Přehledu výzkumů).

Obr. 57. Kralice na Hané, okr. Prostějov. Středověká jímka s výdřevou (obj. 793/2019). Foto P. Fojtík.

Abb. 57. Kralice na Hané, Bez. Prostějov. Latrine mit hölzerner Auskleidung, Spätmittelalter (Befund 793/2019). Foto P. Fojtík.

Literatura

- Čižmář, M., Geislerová, K. (eds.) 2006: *Výzkumy – Ausgrabungen 1999–2004*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.
- Fojtík, P. 2015: Cášský keramický roh ze zaniklé středověké vsi na k. ú. Kralice na Hané, okr. Prostějov, střední Morava. *Archeologické rozhledy* LXVII(1), 287–298.
- Geislerová, K., Parma, D. a kol. 2018: *Výzkumy – Ausgrabungen 2011–2016*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.
- Geislerová, K., Parma, D. (eds.) 2013: *Výzkumy – Ausgrabungen 2005–2010*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Zusammenfassung

Kralice na Hané (Bez. Prostějov), „Kralický háj“, Parz. Nr. 342/2. Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung (Dorfwüstung Rakouský), Teiche. Rettungsgrabung.

Pavel Fojtík

Kroměříž (okr. Kroměříž)

Ulice Křižná, Riegrovo náměstí.

Středověk, Novověk. Město, zástavba, klenby. Záchraný výzkum.

Lokalizace stavby: ZM ČR 1 : 10 000 list 25-31-06, v okolí bodu 462/2 mm od Z/J s. č.

V obvodovém výkopu pro sanaci vnějšího zdiva u budovy č. 166 na nároží ulice Křižná a Riegrova náměstí bylo zdokumentováno několik stavebních konstrukcí a archeologických

situací, dokládajících bohatý vývoj v tomto prostoru ve vrcholném středověku a novověku (obr. 58). Jako nejstarší se jeví relikty dvou kleneb směřující do ulice Křižná, které jsou nejspíše ještě vrcholné středověkého nebo raně novověkého stáří a předchází tak pravděpodobně vzniku samotné Křižné ulice, vzniknuvší (případně výrazně upravené) v souvislosti s raně barokní přestavbou města někdy ve 2. polovině 17. století. Pozdně středověkému stáří kleneb nasvědčoval stavební materiál – lomový pískovec, pojený vápennou maltou. Pokud bychom připustili existenci ulice Křižná již ve zmiňovaném období, musela by být v minulosti poněkud užší, a uliční čára byla posunuta dále na jihozápad. Korekci uliční čáry Křižné ulice pouze hypoteticky předpokládáme v období barokní přestavby Kroměříže v závěru 17. století. Několik zdí/základů směřujících do Riegrova náměstí svědčí o existenci původní barokní či postbarokní zástavby, kterou v tomto prostoru zaznamenává ještě mapa stabilního katastru z roku 1830. Stávající urbanistická situace nároží vznikla po demolicí části původní historické zástavby v souvislosti s výstavbou stávajícího nárožního domu č. 166. Tento novodobý zásah, spojený s výraznějším zvětšením prostoru Riegrova náměstí, lze datovat do doby kolem roku 1930. Výčet lze doplnit dvěma žlabovitými archeologickými objekty zahloubenými do podloží, které jsou jen rámcově datovány do středověku/novověku.

Obr. 58. Kroměříž. Lokalizace výzkumů na ulici Vodní a v nároží ulice Křižné a Riegrova náměstí v katastrální mapě.

Fig. 58. Kroměříž. The excavated site in Vodní Street and at the junction of Křižná Street and the square Riegrovo náměstí in the cadastral map.

Literatura

Neuveдено.

Summary

Kroměříž (Kroměříž District), Křižná Street, Riegrovo square. Late Middle Ages, Early Modern Period. Town, house. Rescue excavation.

Several architectural constructions were revealed during the securing of the external wall of building No. 166 in Křižná Street, including two late gothic or early modern cellar vaults. They represent the Late Medieval and Post-Medieval developmental changes of this part of Kroměříž.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka, Jan Štětina